

KUSTBEVAKNINGEN

Organisatorisk enhet
Verksledningsstaben,
rättsenheten

Handläggare
Peter Åkesson

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Åklagarenheten

Datum
2019-11-11

Dnr
2019-1906

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2019-07-17

Er referens
Ju2019/02387/Å

Remissvar avseende betänkandet Stora brottmål – nya processrättsliga verktyg (SOU 2019:38)

Kustbevakningen har tagit del av det remitterade underlaget och har följande allmänna synpunkter.

Kustbevakningen saknar egen praktisk erfarenhet av ”stora brottmål” men har ändå förståelse för att stora och komplexa brottmål kan vara svåra att hantera. Myndigheten har också förståelse för att det är en stor utmaning att ta fram processregler som i sammanhanget blir både rättssäkra och effektiva. Vid bedömningen av om något visst ändringsförslag i rättegångsbalken bör genomföras eller inte uppstår ofta en ”strid” om de principer som rättegångsbalken bygger på. De olika synsätt som framförts från remissinstanser till det tidigare delbetänkandet *Tidiga förhör – nya bevisregler i brottmål*, remissinstanser med betydligt större erfarenhet av stora brottmål än Kustbevakningen, visar tydligt att det ofta går att se på saken på olika sätt.

När det gäller de nu aktuella förslagen i denna remiss har Kustbevakningen inga generella invändningar mot det övergripande syftet att skapa ett större partsinflytande över sakinnehållet i brottmål och en renodling av domarrollen. Beträffande de föreslagna åtgärderna för att uppnå syftet kan myndigheten anföra följande.

Nya incitament för misstänkta medverkan i förundersökningar

När det gäller förslagen om nya incitament för misstänkta medverkan under förundersökningen (nya möjligheter för åklagare till förundersökningsbegränsning och s.k. utfästelsebeslut om högsta straff) blir frågan om ”strid” mellan principer återigen tydlig. Av det särskilda yttrandet framgår att det även inom utredningen funnits olika sätt att se på lämpligheten i de aktuella förslagen. Kustbevakningen anser att ett införande av regler som ska utgöra ett incitament för den misstänkte att medverka under förundersökningen drar hårt i principen om absolut åtalsplikt. Från just denna aspekt spelar det ingen roll att möjligheten är frivillig. Förslaget drar även i principer som inte är rent processrättsliga. Exempelvis kan en misstänkt som använt sig av en svårutredd ”förslagen brottsplan” ge möjligheten att ”förhandla” om förundersökningsbegränsning och utfästelsebeslut för att slippa risken att bli dömd ”fullt ut” medan en misstänkt som gjort sig skyldig till samma brott, fast på ett mindre förslaget och mer ”lättutrett” sätt, riskerar att dömas hårdare i slutändan. Ett sådant utfall drar

hårt i den straffrättsliga ekvivalensprincipen om att likartade brott ska bedömas på samma sätt. Det får därför, i vart fall på ett ”principiellt” plan, anses tveksamt om förslagen till nya incitament för den misstänktes medverkan bör införas.

Ett ökat fokus på förberedelsen i brottmål

Kustbevakningen har inga invändningar mot att det införs regler som understryker rättens materiella processledning under förberedelsen.

Rätten till insyn under förundersökningen

Förslagen till reglering rörande den misstänktes rätt till insyn under förundersökningen är kopplade till förslagen i det föregående betänkandet om *Tidiga förhör*. Kustbevakningen hade i och för sig inga synpunkter på själva sakinnehållet i sitt tidigare remissvar på det betänkandet. Men myndigheten kan ha förståelse för uppfattningen som förs fram i det nu aktuella särskilda yttrandet om att oavsett hur objektiv åklagaren än är så kan denne inte veta hur en misstänkt vill bygga upp sitt försvar. Därmed kan åklagaren inte heller överblicka vilka uppgifter den misstänkte behöver ha insyn i för att under ett motförhör ställa de frågor som bedöms relevanta. Nu gällande ”vanliga” regler om en misstänks begränsade insynsrätt under förundersökningen syftar till att skydda utredningsintresset vilket det är naturligt att en åklagare bedömer – men det blir snarare ”onaturligt” att en åklagare ska bedöma vilka uppgifter en misstänkt behöver för att bygga sitt försvar. Det får anses tveksamt om den nu föreslagna insynsrätten är tillräcklig för att upprätthålla den rättsäkerhetsfunktion som möjligheten till ett effektivt motförhör innebär.

Utökade möjligheter att lägga fram vittnesattester

Kustbevakningen har inga generella synpunkter på att det införs en regel om att vittnesattester får läggas fram genom en ny fjärde punkt i 14 § i 35 kap. rättegångsbalken.

Som en detaljmärkning i sammanhanget kan sägas att förslaget till ny 14 a § i 35 kap. rättegångsbalken (som togs fram redan i det föregående betänkandet *Tidiga förhör – nya bevisregler i brottmål*) använder begreppet ”i brottmål” kopplat till åklagare och Polismyndigheten. Begreppet ”brottmål” är väl snarast förknippat med domstolshanteringen medan begreppet ”förundersökning” eller möjligen ”brottsutredning” är mer förknippat med handläggningen hos i vart fall Polismyndigheten. Det kan också noteras att endast åklagare och Polismyndighet anges i bestämmelsen men det finns fler myndigheter som håller förhör under en förundersökning t.ex. Kustbevakningen, Tullverket och Säkerhetspolisen. Det kan därför övervägas om denna bestämmelse kan behöva förtydligas med att samtliga brottsutredande myndigheter som håller förhör m.m. räknas upp i bestämmelsen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Therese Mattsson. I ärendets handläggning har deltagit verksjuristen Peter Åkesson, föredragande.

Therese Mattsson

Peter Åkesson

Extern digital kopia till:

Justitiedepartementet, enheten för samordning av samhällets krisberedskap

Justitiedepartementet, enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet och samhällets krisberedskap (L4)

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppen, ledamöter

SRAT

TULL KUST

SEKO